

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2013. év május hó 2. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

**végzést:**

A garázdaság vétsége és más bűncselekmény miatt a vádlott ellen indult büntető ügyben a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2012. év február hó 3. napján kelt 14.Bf.911/2010/7. számú ítéletét **helybenhagyja.**

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

**I n d o k o l á s :**

A Ceglédi Városi Bíróság 2010. október hó 21. napján kelt 13.B.18/2010/15. számú - a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban hozott - ítéletével a vádlott bűnösségét garázdaság vétségében (Btk.271.§ (1) bekezdés) és testi sértés vétségében (Btk.170.§ (1) bekezdés) állapította meg és ezért őt megrovásban részesítette. Rendelkezett az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről is.

Az elsőfokú ítélet ellen a vádlott és védője felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 2012. február hó 3. napján kelt 14.Bf.911/2010/7. számú ítéletével a Ceglédi Városi Bíróság fenti ítéletét megváltoztatta és a vádlottat az ellene garázdaság vétsége (Btk.271.§ (1) bekezdés) és testi sértése vétsége (Btk.170.§ (1) bekezdés) miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.

A törvényszék felmentő rendelkezése folytán, a Be.386.§ (1) bekezdés c./ pontja alapján megnyílt a harmadfokú bírósági eljárás törvényi lehetősége.

A másodfokú bíróság ítéletével szemben törvényes határidőn belül a Pest Megyei Főügyészség jelentett be írásban fellebbezést.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF339/2012/1. számú átiratában a Pest Megyei Főügyészség fellebbezését változatlan tartalommal fenntartotta.

Álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróságok a perrendi szabályok betartásával folytatták le az eljárást. Az elsőfokú bíróság megalapozott tényállást állapított meg, amelyet a Budapest Környéki Törvényszék részben iratellenesen, és részben téves ténybeli következtetéssel változtatott meg. Az ügyészi vélekedés szerint a harmadfokú eljárásban az iratok tartalma alapján a másodfokú ítélet hibái kiküszöbölhetőek. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a szóváltás a vádlott és a sértett között azért alakult ki, mert a sértett tegezve válaszolt a vádlottnak, aki erre úgy reagált, hogy az „anyját tegezheti”. Ezzel szemben az iratok tartalma szerint a szóváltást a vádlotti fellépés indította el, amikor a sértetthez ment, hogy a közlekedési szituációban „elszenvedett” sérelme miatt őt felelősségre vonja, annak ellenére, hogy nem tudta biztosan ki volt az, aki rádudált. Az ügyészi érvelés szerint a vádlott forgalmat feltartó közlekedési magatartása indította el a konfliktushelyzetet, majd a parkolóba beállást követően ő ment oda a sértetthez kérdőre vonni a dudálás miatt. Az ebből, a provokatívnak ítélt alapszituációból keletkező szóváltás és kölcsönös tettlegesség a vádlotti magatartás következményeként alakult ki. A sértett részéről a vádlottat támadás nem érte. Mindezekre tekintettel a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Budapest Környéki Törvényszék másodfokú ítéletét változtassa meg, a vádlottat mondja ki bűnösnek garázdaság vétségében és könnyű testi sértés vétségében, és őt részesítse megrovásban. A felmerült bűnügyi költségből az orvosszakértői vélemény költségeit terhelje a vádlottra, míg egyebekben állapítsa meg, hogy a bűnügyi költséget az állam viseli.

A harmadfokú nyilvános ülésen az ügyész az átiratban foglaltakat maradéktalanul fenntartotta.

A védő felszólalásában a másodfokú ítélet helybenhagyására tett indítványt. Álláspontja szerint az ítélet megalapozott, helytelen ténybeli következtetést, iratellenességet nem tartalmaz. A védői érvelés szerint a másodfokú bíróság helyesen állapította meg a jogos védelmi helyzetet, a vádlottat jogtalan, közvetlen támadás érte. Abba a helyzetbe kényszerült, hogy a kulcsát magához ragadja és védekezőleg kellett fellépnie. Túllépésről sem lehet szó. Hangsúlyozta a védelem, hogy a vádlott közlekedést feltartó magatartásának nincsen semmilyen jogi relevanciája.

A harmadfokú nyilvános ülésen a vádlott az utolsó szó jogán nem kívánt felszólalni.

Az ügyészi fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság az ügyészi perorvoslat folytán bírálta felül a másodfellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást.

Ennek során megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróság az ügy érdemére ki nem ható relatív eljárási szabályt sértett akkor, amikor a Be.99.§ (1) és 103.§ (1) bekezdés b./ pontjának megsértésével bizonyítékként értékelte a Ceglédi Városi Bíróság 22.B.118/2006/11. számú szakértő kirendelő végzésének eredményeképpen Ignéczi Hajnalka igazságügyi kriminál pszichológus szakértő által elkészített szakvéleményt.

A rendelkezésre álló iratokból ugyanis megállapítható, hogy Ignéczi Hajnalka kriminál pszichológus igazságügyi szakértő a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, így a nyomozóhatóság állományában állt 2008. április hó 3. napján a szakértői vizsgálat elvégzésekor. A vele szemben fennálló kizáró okon kívül a harmadfokú bíróság rámutat arra, hogy szakértő kirendelésére a fenti törvényhelyek alapján akkor van törvényes lehetőség, ha a bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. A tanú, illetve a vádlott szavahihetőségének körében - miután ez kizárólag bírói mérlegelés tárgya lehet - szakértő kirendelésének nincs helye, ez nem minősül szakkérdésnek. A Fővárosi Ítéltábla megjegyzi, hogy az igazságügyi szakértő is akkor járt volna el helyesen, ha jelzi a kirendelő bíróság felé, hogy a kirendelésben foglalt kérdés nem szakértői kompetencia, hanem bírói mérlegelés tárgya. A fenti eljárási szabálysértés folytán az igazságügyi pszichológus szakértői véleményt a harmadfokú bíróság a bizonyítékok köréből kirekesztette. Ez azonban az első- és másodfokú ítélet megalapozottságát nem érintette.

Egyebekben az első- és másodfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával folytatta le a bizonyítási eljárást.

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor az elsőfokú ítéleti tényállást az iratok alapján kiegészítette, illetve helyesbítette a Be.352.§ (1) bekezdés a./ pontjára figyelemmel.

A harmadfokú bíróság rámutat arra, hogy a másodfokú bíróság ítéletével megállapított tényállás az elsőfokú ítéleti tényálláshoz képest eltérő tényállás, ugyanis a büntetőjogi felelősség megállapításának alapjául szolgáló tények tekintetében eltérést mutat az elsőfokú ítéleti tényektől.

Szemben az ügyészi vélekedéssel erre a másodfokú bíróságnak törvényes indoka volt, ugyanis a Be.352.§ (1) bekezdés b./ pontja lehetővé teszi a másodfokú bíróság számára az iratok tartalma, ténybeli következtetés alapján eltérő tényállás megállapítását, ha a vádlott felmentésének van helye. Jelen esetben ennek megfelelően járt el a törvényszék. A fenti jogszabályhely tehát törvényes lehetőséget biztosít a másodfokú bíróság számára, hogy az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelje a rendelkezésre álló bizonyítékokat és eltérő tényállást állapítson meg, ha ez a vádlott javára szól, és a felmentését eredményezi. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelő tevékenysége a felülmérlegelés tilalmába nem ütközött. A Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság helyes mérlegelési elvet követett, amikor az egyébként következetes vallomást tevő, bizonyos tények tekintetében más bizonyítékokkal alátámasztott terhelti védekezést

abban a körben is elfogadta, amelyben más bizonyíték a vádlotti állításokat nem támasztotta alá. A jogos védelmi szituáció megállapítása szempontjából ugyanis döntő jelentősége volt a cselekmény sorrendiségének, e sorrendiség tekintetében pedig kizárólag a vádlotti következetes nyilatkozatok álltak rendelkezésre, szemben a sértett és az érdekkörébe tartozó tanúk önellenmondásos nyilatkozataival.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség indítványára és a Pest Megyei Főügyészség másodfellebbezésére figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy alaposnak bizonyuló ügyészi másodfellebbezés esetén sem lett volna - a büntetőeljárás szabályainak megfelelően - teljesíthető az ügyészi végindítvány, azaz a harmadfokú eljárásban eltérő tényállás megállapítását követően a vádlott bűnösségének megállapítására nem kerülhetett volna sor. Figyelemmel a másodfokú bíróság felmentő rendelkezést megalapozó ítéleti tényállására, a Be.352.§ (1) bekezdés b./ pontja alapján a harmadfokú eljárásban az iratok tartalma alapján bűnösség megállapítása alapjául szolgáló eltérő tényállás - a Be.385.§ utaló rendelkezésére figyelemmel - nem lett volna megállapítható, még a Be.376.§ (1) bekezdése szerinti részbeni megalapozatlanság esetén sem. Az ügyészi másodfellebbezés alapossága esetén a Be.399.§ (5) bekezdése alapján a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére kerülhetett volna csak sor, bűnösség megállapítására és büntetés kiszabására azonban nem.

Törvényesen járt el a másodfokú bíróság, amikor a vádlottat az ellene garázdaság vétsége és testi sértés vétsége miatt emelt vád alól a Btk.29.§ (1) bekezdésére figyelemmel - jogos védelmi helyzetre hivatkozva - büntethetőséget kizáró okból felmentette. Tévedett ugyanakkor, amikor a 2005. október hó 22-én elkövetett cselekmény esetében a 2012. február hó 3. napján - elbíráláskor - hatályos Btk-t alkalmazta. A Btk.29.§-át érintő, 2009. augusztus 9. napján hatályba lépett törvényi változások semmilyen módon nem érintik a jelen ügyben elbírált cselekmény megítélését. A Btk.29.§ (1) bekezdése az elkövetésekor és az elbíráláskor azonos tartalommal volt hatályban, ezért a Btk.2.§ első mondatára figyelemmel az elkövetéskor hatályos törvény szerint kellett a cselekményt elbírálni. A másodfokú ítélet utal arra, hogy az új Btk. rendelkezések 29.§-ának (3) bekezdése szerint a vádlottat kitérés kötelezettség sem terhelte. A harmadfokú bíróság utal rá, hogy a Btk.29.§ (3) bekezdésében írt, 2009. augusztus hó 9. napjától hatályos rendelkezés - miszerint a megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől - nem hozható összefüggésbe jelen ügy másodfokon megállapított ítéleti tényállásával. A fenti jogalkotói rendelkezés kizárólag a Legfelsőbb Bíróság 15. sz. Irányelvében foglalt kitérés kötelezettségére vonatkozik, ezzel a jogalkotó lényegében hatálytalanította a Legfelsőbb Bíróság fenti Irányelvében megfogalmazott kitérés kötelezettséget, amely az ott taxatív meghatározott körben állt fenn 2009. augusztus hó 9. napjáig. Jelen esetben azonban a kitérés kötelezettség kérdése fel sem merült.

A másodfokú bíróság jogos védelemre alapított felmentő rendelkezése minden tekintetben összhangban áll az irányadó jogirodalmi állásfoglalásokkal és a kialakult ítélkezési gyakorlattal is. Helyesen állapította meg a vádlott javára a jogos védelmi

helyzetet a törvényszék, mivel a pusztán szóbeli sértegetésekkel provokáló személy is jogosan védekezhet a testi épsége elleni támadással szemben, mert a provokáció hatására cselekvő személy nem hárít el jogtalan támadást, hanem ő maga támad és teremt jogos védelmi helyzetet a provokátornak (BJD 1004). Csupán a tettelesen kiprovokált támadás esetén kerül a jogtalanság talajára a provokátor és ebben az esetben nem hivatkozhat jogos védelmi helyzetre törvényesen, továbbá a kölcsönösen és egyidejűleg megvalósított támadások esetén zárható ki a jogos védelmi helyzet a kölcsönös dulakodásra figyelemmel valamennyi résztvevő esetében (BH 1981/215., BH 1984/84., BH 1988/170., BH 1994/577).

A harmadfokú eljárásban irányadó tényállás szerint a vádlott és a sértett között szóváltás alakult ki, mert a sértett tegezve válaszolt, amelyet a vádlott sérelmezett azzal, hogy az anyját tegezheti. Erre a sértett ütötte meg a vádlottat a bal fülén, aki az ütéstől megrogyott. Ezt követően is a sértett az előre hajló vádlott tarkóját és feje tetejét ütötte meg több alkalommal, majd a térdét megrúgta, amitől a vádlott a jobb oldalával a földre esett, ahol a hátára gördült. A vádlott ezt követően feltérdelt és ekkor vette elő a kabátja zsebéből a marokra fogva tartva a kulcs-csomóját és ekkor tanúsított jogtalan támadást elhárító magatartást. Az irányadó tényállás alapján egyértelmű, hogy jogtalan támadást kizárólag a sértett intézett a vádlottal szemben, a vádlotti magatartás a testi épség ellen irányuló jogtalan támadás elhárítását szolgálta, ahhoz szükséges volt és azzal arányos is.

Az ítélezési gyakorlat egységes abban, hogy a jogos védelmi helyzetben cselekvő terhére a garázdaság vétsége nem állapítható meg. A jogos védelmi helyzetben cselekvő cselekményéből hiányzik a Btk.10.§ (2) bekezdésében meghatározott társadalomra veszélyesség, mivel cselekménye jogszerű, a jogtalan támadás elhárításához szükséges.

Ezért a vádlott terhére a jogos védelmi helyzetben végrehajtott cselekmény folytán a garázdaság vétsége sem volt megállapítható.

Mindezekre figyelemmel a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét a Be.397.§-a alapján - az indokolás részbeni kiegészítésével - helybenhagyta.

**Budapest, 2013. év május hó 2. napján**

**Dr. Lassó Gábor s.k.**  
a tanács elnöke

**Dr. Ujvári Ákos s.k.**  
előadó bíró

**Dr. Fatalin Judit s.k.**  
bíró

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 14.Bf.911/2010/7. számú ítélete a Fővárosi ítélőtábla 2.Bhar.111/2012/6. számú végzése folytán 2013. május hó 2. napján jogerős.

**Budapest, 2013. év május hó 2. napján**

**Dr. Lassó Gábor s.k.**  
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:  
Weszely-Földvárszki Tünde  
tisztviselő